

Turkish Studies

Educational Sciences

Volume 13/19, Summer 2018, p. 1441-1464

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.14084>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: Eylül 2018

✓ Accepted/Kabul: Eylül 2018

✍ Referees/Hakemler: Dr. Öğr. Üyesi Hatice KADIOĞLU ATEŞ – Dr. Öğr. Üyesi H. Gülhan ORHAN KARSAK - Dr. Öğr. Üyesi Hatice VATANSEVER BAYRAKTAR

This article was checked by iThenticate.

TÜRKÇE ÖĞRETİMİ DERSİNİ ALAN VE ALMAYAN SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ DERSLE İLGİLİ BEKLENTİ VE ÖNERİLERİ*

Emine Gül ÖZENÇ** -Harun DURSUN***

ÖZET

Her dersin içinde yer alan temel bir ders olan Türkçe dersi başlangıçta, öğretmen adaylarının birinci sınıfta Türk Dili I ve II (Eski programda Türkçe I ve Türkçe II) olarak karşılaştığı, bütün eğitim fakültesi öğrencilerinin programında olan bir derstir. Bu ders daha sonra üçüncü sınıfta, sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik dersine yönelik öğretimsel düzeyde “Türkçe Öğretimi” dersi şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Yapılan bu araştırma da sınıf öğretmeni adaylarının üçüncü sınıf lisans programında yer alan “Türkçe Öğretimi” dersine yöneliktir. Buna göre, bu dersi alan ve almayan öğrencilerin derse ilişkin beklenti ve önerileri araştırılmaya değer görülmüş ve buna yönelik sorular sorulmuştur.

Yapılan bu araştırmanın çalışma grubu, Niğde de 2016-2017 eğitim ve öğretim yılı Sınıf Öğretmenliğinde okuyan 106 öğretmen adayından oluşmuştur. Buna göre çalışmanın 56 (42 kız, 14 erkek) öğrencisi Türkçe öğretimi dersini almayan grubu, 50 (45 kız, 5 erkek) öğrencisi ise bu dersi alan grubu oluşturmaktadır.

Araştırmada veriler; kişisel bilgiler de içeren yapılanmış görüşme formu aracılığıyla elde edilmiştir. Bunun için öğretmen adaylarına beklenti ve önerilerle ilgili iki soru sorulmuş ve başlangıçta 130 olan öğrenci sayısı eksik bilgilerin olması, soruların yarım yazılması ya da boş bırakılması ile 106’ya düşmüştür. Araştırma deseni nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) ile yapılmıştır. Daha sonra

* Yapılan bu çalışma X.Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, 27-30 Nisan 2018, Nevşehir’de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Dr. Öğretim Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sınıf Eğitimi ABD, El-mek: egozenc@ohu.edu.tr

*** MEB-Yeni Süksün İlkokulu Müdür Yardımcısı, El-mek: harundursun_38@hotmail.com

veriler da içerik analizine tabi tutulmuştur. Buna göre kod, kategori ve tema oluşturulmuştur.

Buna göre araştırmada dikkat çeken sonuçların özeti:

Türkçe öğretimi dersini alan ve Türkçe öğretimi dersini almayan öğrenciler ortak olarak; Türkçeyi doğru kullanma becerisine sahip olmak istemektedirler. Ayrıca bu derse alan ve almayan öğrencilerin genel olarak beklentisi öğretmenliğe hazır hale gelmektir. Sınıf öğretmeni adayları Türkçe dersini öğrencilerine nasıl aktaracakları konusunda bilgi sahibi olmak istemektedir. Dersi almayan öğrencilerin çoğu bu dersle birlikte donanımlı hale gelmek istemektedir. Bu beklenti derse alan öğrencilerde de gözükmemektedir. Dersi almayan öğrenciler dersin tam manasıyla kavranabilmesi için teorik bilginin verilmesini ve uygulamanın yapılmasını istemektedirler. Bu doğrultuda derse alan öğrencilerde aynı şekilde teorik ve uygulamalı anlatımın yapılmasını istemektedirler.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi derse, sınıf öğretmeni adayları, beklenti, öneri

EXPECTATIONS AND RECOMMENDATIONS OF THE CLASSROOM TEACHER CANDIDATES WHO HAVE AND HAVEN'T TAKEN TURKISH TEACHING COURSE

ABSTRACT

The Turkish course which is in each lesson, is a basic course that is at the beginning of all education faculty programs which the teacher candidates meet in the first grade as Turkish Language I and II (In old curriculum Turkish I and Turkish II). This course is followed in the third grade by the "Turkish Teaching" lesson at the instructional level of the teacher candidates of the classroom teacher candidates. This research is also directed to the "Turkish Teaching" course in the third year undergraduate program of the class teacher candidates. According to this, the expectations and proposals of the students who took and did not take this course were worth to be investigated and the questions were asked.

The study group of this research consists of 106 teacher candidates studying in 2016-2017 education year in Niğde. According to this, 56 (42 girls, 14 boys) students who did not take the Turkish teaching course and 50 (45 girls, 5 boys) students constitute this course group.

It is given in research; through a structured interview form including personal information. For this, two questions were asked to the prospective teachers about the expectations and suggestions, and the number of students at the beginning was reduced to 106 with the number of students being missing, half of the questions being written or leaving blank. The research was conducted with qualitative research methodology (phenomenology). Then the data was subjected to content analysis. Accordingly, code, category and theme were created. According to this, the summary of the results are: The students who took the Turkish teaching course and did not take the Turkish teaching course both want to have the ability to use Turkish properly. In addition, the

general expectation of students who have taken or haven't taken this course is to become ready for teaching. Classroom teacher candidates want to know how to transfer Turkish lessons to their students. Most of the students who haven't taken the course want to be equipped with this course. This expectation is also seen in the students who have taken the course. Students who haven't taken the course want to be given the theoretical knowledge and practice in order that the course can be comprehended with full meaning. In this direction, the students who have taken the course want to have the same theoretical and practical narration.

STRUCTURED ABSTRACT

Man is the most social entity amongst the living beings on earth. As a social being, a person needs to understand the events around him or her, to communicate and to express his or her own thoughts and feelings. Language is the most effective tool that will answer this need. A tool of understanding based on sounds (Durmuş, 2009; Yapıcı, 2004), language is also an important tool that enables communities from becoming just a mass and crowd and a tool that develops a union of feelings and thoughts amongst them and turns these communities into nations (Kaplan, 2012: 37).

In our country, the teaching of the mother tongue, which is used effectively in every field of life since primary school, is done through the Turkish courses. The Turkish course teaches individuals four basic language skills of listening, speaking, reading and writing (Yıldız & Ceyhan, 2016: 1304). While listening and speaking are learned before schooling without any formal education, reading and writing are learned through an educational process (Karakaya & Ülper, 2011: 691). The language has two main functions, understanding and narration. Speaking and writing perform the function of narration, whereas reading and listening perform the function of understanding (Uçgun, 2016: 1959). There is a mutual interaction between these four basic language skills. These skills bring about changes in the individual's feeling and thought structure throughout his or her life.

An effective Turkish language teaching in primary school depends on the classroom teacher. The main reason for this is that the development of students' reading comprehension and narration skills included in the Turkish curriculum, the acquisition of the basic language skills and the achievement of the objectives of the Turkish course is possible with the qualified and equipped teachers (Anılan & Kılıç, 2013: 5).

In primary school, the Turkish courses are given by classroom teachers. The classroom teachers acquire this education through the Turkish Teaching course provided to them during their undergraduate education. This course is a complementary course in which teacher candidates can gain proficiency in teaching Turkish (Aşkın, 2011: 11).

For this reason, the expectations and recommendations of classroom teacher candidates who took and did not take the Turkish were considered important to examine. This study will put forth the flaws encountered in the Turkish Teaching course, and will provide the

teaching staff information on the students' expectations and recommendations about the course. In this line, the students were asked the following questions:

1. What are the expectations of the classroom teacher candidates who have taken Turkish teaching course about the course?
2. What are the recommendations of the classroom teacher candidates who have taken Turkish teaching course about the course?
3. What are the expectations of the classroom teacher candidates who have not taken Turkish teaching course about the course?
4. What are the recommendations of the classroom teacher candidates who have not taken Turkish teaching course about the course?

Method

The study group of this study consists of 106 teacher candidates who were studying at the department of Elementary Education of Niğde Ömer Halisdemir University during the 2016-2017 academic year. According to this, 56 (42 females, 14 males) students made up the group who did not take the Turkish Teaching course, and 50 (45 females, 5 males) students made up the group who took the Turkish Teaching course. Phenomenology, one of the qualitative research methods, was employed as the study design, and content analysis was conducted.

Result and Discussion

A total of 29 codes were developed about the expectations of classroom teacher candidates who took the Turkish Teaching course on the functioning of the course. The most common expectation among the candidates who took the Turkish Teaching course was the course preparing the students for teaching. Apart from this, there are a lot of expectations about the course being more about grammar, receiving fair scores, increasing the course hours and the completion of course deficiencies. In addition, the expectation codes of the classroom teacher candidates who took the Turkish Teaching course were grouped under four themes. These themes are "Expectations on Professional-Self Efficacy", "Expectations on the Focus of Course Topics", "Expectations on Acquiring Teaching Skills" and "Expectations on the Course's Learning Conditions". It was seen that students have the most expectations on developing themselves in Professional-Self Efficacy area.

Classroom teacher candidates who took the Turkish Teaching course made 31 recommendations on how the course being taught. The most common recommendation among the candidates who took the Turkish Teaching course was the presentation and the lectures given by the teaching staff. Apart from this, there are a lot of recommendations about the course being more based on practice, more focused on teaching, being taught with activities. In addition, the recommendations of the classroom teacher candidates who took the Turkish Teaching course were grouped under four themes. These themes are "Recommendations for Visualization", "Recommendations for the Course Environment", "Recommendations for Narration". It was seen that students made the most recommendations under Recommendations for Narration.

A total of 29 codes were developed about the expectations of classroom teacher candidates who did not take the Turkish Teaching course on the functioning of the course. The most common expectation among the candidates who did not take the Turkish Teaching course was the course transferring information. Apart from this, there are a lot of expectations about complete learning, being equipped, effective narration, comprehension, diction and to make students love the course. In addition, the expectation codes of the classroom teacher candidates who did not take the Turkish Teaching course were grouped under five themes. These themes are "Affective Expectations", "Linguistic Expectations", "Professional Expectations", "Expectations on Learning" and "Expectations on Narration". It was seen that students have the most expectations under on Expectations on Learning.

Classroom teacher candidates who did not take the Turkish Teaching course made 32 recommendations on how the course being taught. The most recommendations on how the course would be taught were made on material use and play. Apart from this, there are a lot of recommendations about the course being taught with presentations, being fun, and being taught with homework and practice. Furthermore, the recommendations of the classroom teacher candidates who did not take the Turkish Teaching course were grouped under four themes. These themes are "Visualization", "Classroom Environment", "Recommendations for Comprehension", "Recommendations for Narration". It was seen that students made the most recommendations under Visualization.

In their thesis study titled "Classroom teacher Candidates' Views on Turkish Teaching Efficacies", Aşkın and Demirel (2012) stated that the deficiencies in the application dimension of the course should be eliminated.

According to the results of the studies conducted by Kırmızı and Akkaya (2009), teachers stated that they had problems in material use, skill areas of Turkish teaching and in-service training. In addition to these, the findings of Taşkaya's (2014) study show parallel findings of this present study. Anılan and Kılıç (2013) conducted their studies with 103 classroom teachers took the Turkish Teaching course. According to their study findings, candidate teachers expressed that they found the Turkish Teaching course functional, that they could have difficulty in teaching grammar subjects while teaching and that they considered themselves adequate about teaching Turkish.

Keywords: Turkish teaching course, classroom teacher candidates, expectations, recommendations

GİRİŞ

İnsan, dünya üzerinde yaşayan canlılar arasında en sosyal varlıktır. Sosyal bir varlık olan insanın çevresindeki olayları anlamaya, iletişim kurmaya ve kendi düşünce ve duygularını ifade etmeye ihtiyaç duyar. İnsanın bu ihtiyacına cevap verecek en etkili araç dildir. Dil, temeli seslere dayalı olan bir anlaşma aracı (Durmuş, 2009; Yapıcı, 2004), insan topluluklarını bir yığın ve kitle olmaktan kurtaran ve aralarında duygu ve düşünce birliğinin oluşmasını sağlayan ve bu topluluğu millet hali getiren önemli bir araçtır (Kaplan, 2012:37).

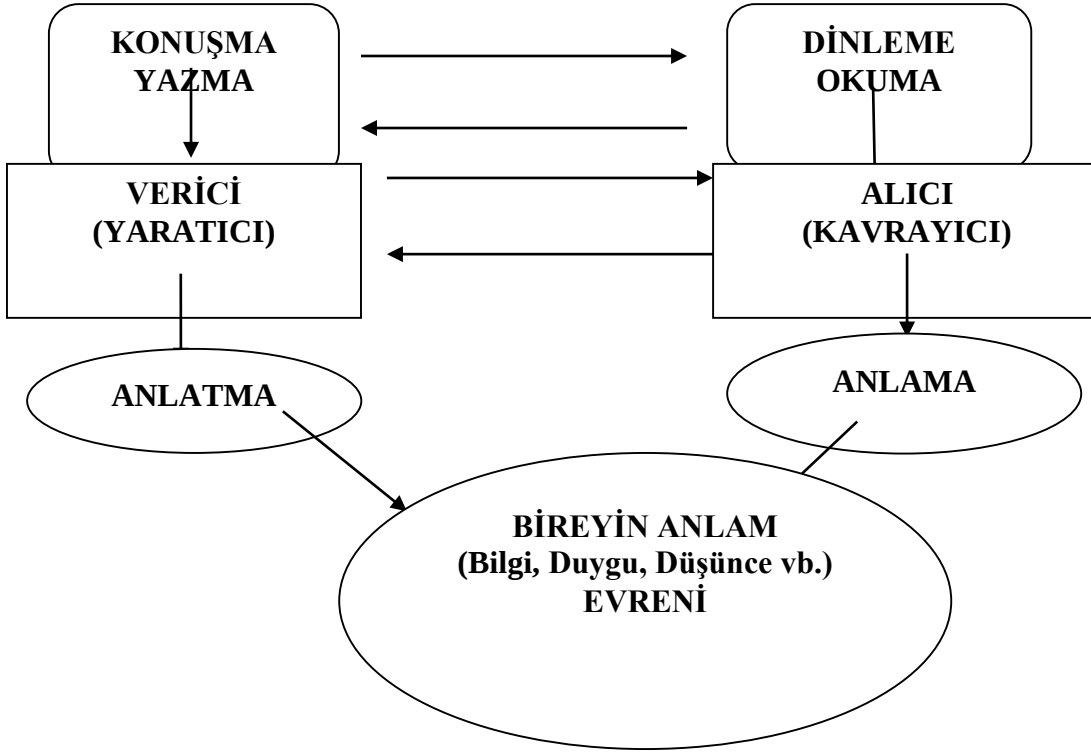
Dilde bir milletin hafızası saklıdır. Dil, bir milletin geçmişini, dünya görüşünü, kültürünü, yaşayış biçimini, diğer toplumlarla ilişkisini ortaya koyar (Durmuş, 2009; Aksan, 2003). Kısacası dil bir toplumun aynasıdır ve kullanıldığı toplumun düzeyini, gelişmişliğini ve düşünce yapısını gösterir (Çelebi, 2006). Bu sebepten dolayı her toplumun kendine has ortak bir dili vardır ve bu dil sayesinde o toplumun düşüncesini, kültürünü, geçmişini geleceğe aktaracak bireyler yetişmektedir.

Bireyin içinde doğup büyüdüğü aileden ya da çevresinden ilk öğrendiği dile ana dil denmektedir (Erdem ve Gözüküçük, 2013). Anadil edinimi ailede başlar ve toplumsal çevrenin de etkisiyle bireyin doğumdan itibaren edindiği ve her şeye rağmen kazandığı bir süreçtir. Anadil eğitimi ise bireyin ilkokuldan itibaren en doğru ve etkili eğitim ortamları oluşturularak öğrenmiş olduğu dilin geliştirilip zenginleştirilmesidir (Demir ve Yapıcı, 2007). İnsan anadili ilkokula gelmeden önce edinmeye başlar fakat bu edinme süreci herhangi bir plan program dâhilinde değildir. Hâlbuki anadil eğitimi tesadüflere bırakılmayacak kadar önemlidir ve insanın yaşamı boyunca kullanacağı en temel beceridir. Bundan dolayı ilkokullarda bütün dersler için belirlenmiş temel becerilerden birisi de anadilin yani Türkçe'nin doğru etkili ve güzel kullanılmasıdır (Cemiloğlu, 2005).

Gerek sivil yaşamda gerekse okul yaşamında anadili iyi kullanmak, inceliklerini bilmek ve düşünceleri doğru bir şekilde ifade etmek bireylerin hem okul başarısını hem de yaşamdaki başarısını artıracaktır (Çelebi, 2006). Anadilde yaşanacak problemler insanların birbirlerini anlayamamalarına sebep olduğu gibi toplumunda siyasi, ahlaki, iktisadi ve eğitim gibi pek çok alanlarda bozulmasına neden olmaktadır. Edebi zevkten yoksun bir nesil yetiştirmek istemiyorsak anadilin bütün inceliklerini ve kurallarını sevdirerek öğretmek zorundayız (Odacı, 2009).

Ülkemizde ilkokul yıllarında itibaren yaşamın her alanında etkin bir şekilde kullanılan anadil eğitimi Türkçe dersleriyle kazandırılmaktadır. Türkçe dersi bireylere dinleme, konuşma, okuma ve yazma olmak üzere dört temel dil becerisi kazandırmaktadır (Yıldız ve Ceyhan, 2016: 1304). Dinleme ve konuşma okul öncesi dönemde herhangi bir eğitim almadan gerçekleşirken okuma ve yazma ise bir eğitim süreciyle öğrenilmektedir (Karakaya ve Ülper, 2011:691). Dilin anlama ve anlatma olmak üzere iki temel işlevi vardır. Konuşma ve yazma anlatma işlevini, okuma ve dinleme anlama işlevini yerine getirmektedir (Uçgun, 2016:1959).

Bu dört temel dil becerileri arasında karşılıklı etkileşim söz konusudur. Bu beceriler bireyin yaşam boyu duygu ve düşünce yapısında değişiklikler meydana getirir. Bu sebepten dolayı bu beceriler bir bütünlük arz etmektedir ve birinde meydana gelen değişim diğerlerini de etkilemektedir bu beceriler arasındaki ilişkiyi Sever (1993:123) şu şekilde ifade etmiştir:

Şekil 1. Anadil Öğretiminin Etkinlik Alanları

Günümüz eğitim sistemi Türkçeyi doğru kullanan, kendini iyi ifade edebilen ve karşısındakini anlayabilen, girişimci, sorunların çözebilen, eleştirel düşünen ve bilgi üreten bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Bundan dolayı Türkçe öğretimi dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi dil becerilerini geliştirmekle kalmayıp sınıflama, sıralama, sorgulama, ilişki kurma, eleştirme, analiz etme ve değerlendirme gibi zihinsel becerileri de geliştirmelidir (Öz, 2006: 45). 2017 yılında yenilenen Türkçe öğretim programında öğrencilerin dört temel dil becerisinin yanı sıra üst düzey bilişsel becerilerin kazanılması amaçlanmıştır (MEB, 2017:10).

MEB tarafından 2017 yılında güncellenen Türkçe öğretim programıyla öğrencilere; dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi; Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması; okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması; okuma yazma sevgisi ve alışkanlığını kazanmalarının sağlanması; duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması; bilgiyi araştırma, keşfetme, yorumlama ve zihinde yapılandırma becerilerinin geliştirilmesi; basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesi; okuduklarını anlayarak eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelerinin ve sorgulamalarının sağlanması; millî, manevî, ahlaki, tarihî, kültürel, sosyal değerlere önem vermelerinin sağlanması, millî duygu ve düşüncelerinin güçlendirilmesi; Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla estetik ve sanatsal değerleri fark etmelerinin ve benimsemelerinin sağlanması gibi becerilerin kazandırılması amaçlanmıştır (MEB, 2017: 10).

Eğitim sisteminin öğeleri arasında öğrenci, öğretmen, eğitim programı, yöneticiler, eğitim uzmanları, eğitim teknolojileri, fiziksel ve finansal kaynaklar yer almaktadır ancak bu öğeler içerisinde en temel ve etkili olan öğretmendir (Aşkın, 2011:5).

İlkokulda etkili bir Türkçe öğretiminin gerçekleştirilmesi sınıf öğretmenine bağlıdır. Bunun temel sebebi Türkçe dersi öğretim programında yer alan, öğrencilerin anlama ve anlatma kabiliyetlerinin geliştirilmesi, temel dil becerilerinin kazandırılması ve Türkçe dersi hedeflerinin gerçekleştirilmesi bu uygulamaları gerçekleştirecek olan öğretmenin donanımlı olmasıyla ve nitelikli yürütmesiyle mümkündür (Anılan ve Kılıç, 2013: 5).

Türkçe öğretim programının uygulanabilmesi ve hedeflerin gerçekleştirilmesinin öğretmene bağlı olduğunu ifade eden Öz (2006: 49-50) Türkçe öğretiminde öğretmenlerin şu hususlara dikkat etmesi gerektiğini söylemiştir:

- Öğrencilere Türkçe dersiyle ilgili zengin materyaller sunar
- Öğrencilerin fikirlerine değer verir
- Türkçe öğretiminde üst düzey bilişsel becerilere ağırlık verir
- Öğretim yöntem ve tekniklerini öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak belirler
- Öğrencilerin ön bilgilerin ortaya çıkardıktan sonra kavram öğretimi yapar
- Öğrencilerin derse aktif katılımını sağlar
- Öğrencilerin öz değerlendirme yapabilmelerine fırsat tanır
- Öğrencinin öğrenmeyi öğrenmesinde yardımcı olur
- Öğrencilerin öğrendikleri bilgileri okul içinde ve dışında uygulamalarına yardımcı olur.

İlkokulda Türkçe dersi sınıf öğretmenleri tarafından verilmektedir. Sınıf öğretmenleri bu eğitimi lisans programında Türkçe Öğretimi dersi ile kazanmaktadır. Bu ders öğretmen adaylarının Türkçe öğretimine ilişkin yeterlilik kazanabileceği tamamlayıcı ders niteliğindedir (Aşkın, 2011: 11).

Türkçe öğretimi ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde Erdoğan ve Gök (2008) tarafında “ Türkçenin Anadil Olarak Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Bu Sorunların Giderilmesine Yönelik Öneriler” yapılan çalışmada 18 sınıf öğretmeni ve 18 sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe dersi öğretiminde karşılaştıkları sorunlara değinilmiştir. Bu çalışmada öğretmenlerin tamamına yakını ve öğretmen adaylarının tamamı öğretme-öğrenme süreciyle ilgili sorunlar yaşadığını ifade etmişlerdir.

Acar (2010) tarafından “Sınıf Öğretmenliği Programından Mezun Olan Öğretmenlerin Türkçe Dersine İlişkin Yeteneklerinin Değerlendirilmesi” yapılan çalışmada çeşitli üniversitelerden mezun olmuş 270 sınıf öğretmeniyle gerçekleştirilmiş. Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin Türkçe öğretimine verdikleri önem ile bu yeterliliği kazanma düzeyleri arasında fark görülmüştür. Sınıf öğretmenleri Türkçe öğretimine çok daha fazla önem verdikleri halde bu yeterliliği kazanma düzeyleri daha düşük bulunmuştur. Buradan anlaşıldığı gibi sınıf öğretmenleri eğitim fakültelerinde Türkçe öğretimi dersine çok fazla önem verdikleri halde bu dersi yeterli düzeyde kazanamadıkları sonucuna varılmıştır.

Bu çalışmalar neticesinde bireylerin bilişsel gelişimlerine, iletişim gücüne, araştırma, sorgulama ve yaratıcılık becerisine katkı sağlayacak olan sınıf öğretmeni adaylarının; öğrencilere anlama, ilişki kurma, eleştirel, yansıtıcı ve yaratıcı düşünme, analiz, sentez ve değerlendirme becerilerinin kazandırılacağı Türkçe öğretimi dersini en iyi şekilde öğrenmesi ve bu derse yönelik etkili aktarım yollarının geliştirilmesi çok önemlidir. Bu sebepten dolayı Türkçe dersini alan ve

almayan sınıf öğretmeni adaylarının dersle ilgili beklenti ve önerileri araştırmaya değer görülmüştür. Bu çalışma Türkçe öğretimi dersinde yaşanan aksaklıkları ortaya koyma ve bu derse girecek olan öğretim görevlilerine öğrencilerin bu dersten beklentileri ve bu dersin işlenişine yönelik önerilerini ortaya koyma açısından bilgi sağlayacaktır.

Amaçlar

Yapılan bu araştırmada Temel Eğitim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında Öğrenim gören ve üçüncü sınıf lisans dersi olan Türkçe Öğretimi dersini almış ve bu dersi henüz almamış öğrencilerin dersin işleyişine yönelik beklenti ve önerileri ele alınmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda öğrencilere aşağıdaki sorular sorulmuştur:

1. Türkçe öğretimi dersini alan sınıf öğretmeni adaylarının dersin işleyişi ile ilgili beklentileri nelerdir?
2. Türkçe öğretimi dersini alan sınıf öğretmeni adaylarının dersin işleyişi ile ilgili önerilerini nelerdir?
3. Türkçe öğretimi dersini almayan sınıf öğretmeni adaylarının dersin işleyişi ile ilgili beklentileri nelerdir?
4. Türkçe öğretimi dersini almayan sınıf öğretmeni adaylarının dersin işleyişi ile ilgili önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Yapılan bu araştırmanın çalışma grubu, Niğde de 2016-2017 eğitim ve öğretim yılı Sınıf Öğretmenliğinde okuyan 106 öğretmen adayından oluşmuştur. Buna göre çalışmanın 56 (42 kız, 14 erkek) öğrencisi Türkçe öğretimi dersini almayan grubu, 50 (45 kız, 5 erkek) öğrencisi ise bu dersi alan grubu oluşturmaktadır. Araştırma deseni nitel araştırmalardan olgubilime (fenomenoloji) göre tasarlanmış ve içerik analizi de yapılmıştır.

Araştırmada veriler; kişisel bilgiler de içeren yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla elde edilmiştir. Bunun için öğretmen adaylarına beklenti ve önerilerle ilgili iki soru sorulmuş ve başlangıçta 130 olan öğrenci sayısı eksik bilgilerin olması, soruların yarım yazılması ya da boş bırakılması ile 106'ya düşmüştür. Öğretmen adaylarının görüşleri Ö1, Ö2, Ö3...Ö106 şeklinde kodlanarak değerlendirilmiştir. Daha sonra veriler de içerik analizine tabi tutulmuştur. Buna göre kod, kategori ve tema oluşturulmuştur.

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla bir başka araştırmacı ile birlikte kodlayıcılar arası güvenirlik çözümlemesi gerçekleştirilmiştir. Bunun için Miles ve Heberman (1994)'ün $P(\text{Uzlaşma yüzdesi}) = \frac{Na(\text{Görüş Birliği})}{Na(\text{Görüş Birliği}) + Nd(\text{Görüş Ayrılığı})} \times 100$ formülünden yararlanılmıştır. Buna göre iki ayrı araştırmacı tarafından kod ve kategoriler değerlendirilmiş ve uyum yüzde .90 bulunmuştur. Sonuçta da güvenirlik yüzdeleri %70'in üzerinde olduğu için araştırma güvenilir kabul edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Araştırmaya katılan çalışma grubuna ait demografik dağılım tabloları aşağıda gösterilmiştir:

Tablo 1. Türkçe Öğretimi Dersini Alan Sınıf Öğretmeni Adaylarının Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Cinsiyet	F	%
Erkek	5	10.0
Kız	45	90.0
Toplam	50	100.0

Tablo 1'e göre Örneklemin Türkçe Öğretimi dersini alan sınıf öğretmeni adaylarının cinsiyet değişkenine göre dağılım tablosu incelendiğinde örneklem grubunun %10'u erkek, %90'ı da kız öğrenciden oluşmaktadır. Bu bulgulara göre araştırmaya katılan her on öğrenciden dokuzu kızdır.

Tablo 2. Türkçe Öğretimi Dersini Almayan Sınıf Öğretmeni Adaylarının Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Cinsiyet	F	%
Erkek	14	25.0
Kız	42	75.0
Toplam	56	100.0

Tablo 2'ye göre Türkçe Öğretimi dersini almayan sınıf öğretmeni adaylarının örneklemini cinsiyet değişkenine göre dağılım tablosu incelendiğinde grubunun %25' i erkek, %75'i de kız öğrenciden oluşmaktadır. Bu bulgulara göre araştırmaya katılan her dört öğrenciden üçü kızdır.

BULGULAR

Tablo 3. Türkçe Öğretimi Dersini Alan Sınıf Öğretmeni Adaylarının Türkçe Dersinden Beklentileri

<i>Oluşturulan kodlar</i>	<i>Toplam Frekans</i>	<i>Toplam Yüzde</i>	<i>Oluşturulan kodlar</i>	<i>Toplam Frekans</i>	<i>Toplam Yüzde</i>
1. Öğretmenliğe hazırlanmalı	14	%17	16. Kazanım bilgisi	2	%2
2. Dilbilgisi ağırlıklı	8	%10	17. Materyal kullanım bilgisi	2	%2
3. Adil puan	5	%6	18. Plan yazımı	2	%2
4. Ders anlatımı	4	%5	19. Ana dil	2	%2
5. Ders saatinin artırılması	4	%5	20. Akıcı okuma	2	%2
6. Eksikleri tamamlamak	4	%5	21. Yönlendirici olmak	1	%1.2
7. Öğrenci düzeyine inebilmek	3	%4	22. Konuya hakim olmak	1	%1.2
8. Günlük hayatla ilişkili	3	%4	23. İletişim becerisi ağırlıklı	1	%1.2
9. Güzel okuma-konuşma-yazmak	3	%4	24. Değerlerimiz ağırlıklı	1	%1.2
10. Sunum becerisi	3	%4	25. Okuma yazma teknikleri	1	%1.2
11. Türkçe'yi doğru kullanma	3	%4	26. Kaynaştırma eğitimi	1	%1.2
12. Donanımlı olmak	3	%4	27. Sınıf mevcudunun azaltılması	1	%1.2
13. Yeterli hale gelme	2	%2	28. Ders süreleri uzatılmamalı	1	%1.2
14. İşlevsel olmalı	2	%2	29. Bireysel eğitim	1	%1.2
15. Sıkıcı olmamalı	2	%2			

Tablo 3'e bakıldığında Türkçe öğretimi dersini alan sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe dersinden beklentileri frekans ve yüzdeleri ile gösterilmiştir. Tabloda da görüldüğü gibi Türkçe dersinden toplamda 29 beklenti oluşturulmuştur. Türkçe öğretimi dersini alan adaylarda en fazla görülen beklenti Türkçe öğretimi dersinin öğrencileri öğretmenliğe hazırlaması beklentisidir. Bunun dışında Dilbilgisi ağırlıklı olması, adil puan verilmesi, ders saatinin artırılması, eksikliklerin tamamlanması beklentileri fazlaca görülmektedir. Doğrudan alıntı örnekleri aşağıdadır:

1) Türkçe öğretimi dersinden beklentiniz nedir?
Dersin daha verimli geçmesi için ders anlatımının eğlenceli bir şekilde olmasını bekledim. Öğrencilere bu dersti nasıl öğretilmesi gerektiğini anlatılmasını bekledim.

(Ö11)

1- Türkçe öğretimi dersinden beklentileriniz nelerdir?
Türkçe dersinde yer alan noktalama işaretleri, imla vb konuları. öğrencilere nasıl verilebileceği / bildirilebileceğinin birtara verilmesi. İstanbul Türkçesini kullanabilen, okumalarında uygun ve tanımlara lara dikkat edebilen öğrenciler yetiştirilebilmesi.

(Ö16)

1- Nasıl sunum yapmamız gerektiğinin açık bir şekilde ifade edilmesini istiyorum.

(Ö34)

Tablo 4. Türkçe Öğretimi Dersi Alan Sınıf Öğretmeni Adaylarının Türkçe Dersinden Beklenti Kategorileri

Kategoriler	Kodlar	Kod Sayısı	Kod Frekansı	Tema Yüzdesi
Mesleki-Öz Yeterlilik Alanında Beklentiler	Öğretmenliğe Hazırlamalı (F:14) Yeterli Hale Gelmek (F:2)	7	28	% 34
	Yönlendirici Olmak (F:1)			
	Eksikleri Tamamlamak (F:4)			
	Konuya Hakim Olmak(1)			
	Öğrenci Düzeyine İnebilmek (F:3) Donanımlı Olmak(F:3)			
	Öğretme Becerisi			
	Kazanım Bilgisi (F:2)			
	Materyal Kullanım Bilgisi (F:2)			
	Kazanmaya Yönelik Beklentiler			
	Okuma-Yazma Teknikler (F:1)			
Öğretme Becerisi Kazanmaya Yönelik Beklentiler	Ders Anlatımı (F:4)	11	25	%30
	Sunum Becerisi (F:3)			
	Kaynaştırma Eğitim (F:1)			
	Güzel Okuma-Konuşma-Yazma (F:3)			
	Anadil (F:2)			
	Türkçeyi Doğru Kullanma (F:3)			
	Plan Yazımı (F:2)			
	Akıcı Okuma (F:2)			
	Günlük Hayatla İlişkili (F:3)			
	İletişim Becerisi Ağırlıklı (F:1)			
Ders Konularının Ağırlığına Yönelik Beklentiler	Değerlerimiz Ağırlıklı (F:1)	6	17	%21
	Dilbilgisi Ağırlıklı (F:8)			
	İşlevsel Olmalı (F:2)			
	Sıkıcı Olmamalı (F:2)			
	Dersin Öğrenme Koşullarına Yönelik Beklentiler			
	Adil Puan (F:5)			
	Ders Saatinin Artırılması (F:4)			
	Sınıf Mevcudunun Azaltılması (F:1)			
	Ders Süreleri Uzatılmamalı (F:1)			
	Bireysel Eğitim (F:1)			
Dersin Öğrenme Koşullarına Yönelik Beklentiler		5	12	%15

Tablo 4' e bakıldığında Türkçe öğretimi dersini almış olan sınıf öğretmeni adaylarının beklenti kodları dört tema da ele alınmıştır. Bu temalar “Mesleki-Öz Yeterlilik Alanında Beklentiler”, “Ders Konularının Ağırlığına Yönelik Beklentiler”, “Öğretme Becerisi Kazanmaya Yönelik Beklentiler”, “Dersin Öğrenme Koşullarına Yönelik Beklentiler” şeklinde belirlenmiştir. Öğrencilerin en fazla Mesleki-Öz Yeterlilik Alanında gelişim sağlamaya yönelik beklentiler oluşturdukları görülmüştür.

Tablo 5. Türkçe Öğretimi Dersini Almayan Sınıf Öğretmeni Adaylarının Türkçe Dersinden Beklentileri

<i>Oluşturulan kodlar</i>	<i>Toplam Frekans</i>	<i>Toplam Yüzde</i>	<i>Oluşturulan kodlar</i>	<i>Toplam Frekans</i>	<i>Toplam Yüzde</i>
1. Alan Bilgisi	2	%2	16. Eksiksiz Öğrenme	7	%8
2. Hakim Olmak	2	%2	17. Donanımlı Olmak	7	%8
3. Hitap	2	%2	18. Etkili Anlatım	6	%7
4. İfade Etmek	2	%2	19. Kavramak	6	%7
5. Zevkle Gitmek	1	%1	20. Diksiyon	6	%7
6. Emin Olmak	1	%1	21. Sevdirmek	6	%7
7. Sıkılmamak	1	%1	22. Verimli	4	%5
8. İletişim	1	%1	23. Gramer	4	%5
9. Kelime Dağarcığı	1	%1	24. Türkçeyi Doğru Kullanma	3	%3
10. Yetişmek	1	%1	25. Zorlanmamak	3	%3
11. Kültürlü Olmak	1	%1	26. Mesleki Bilgi	3	%3
12. Farklı Bakış Açısı	1	%1	27. Uygulanabilirlik	2	%2
13. Kavram Öğrenme	1	%1	28. Davranış Şekli	2	%2
14. Konu Süresi	1	%1	29. Öğrenci Düzeyi	2	%2
15. Bilgi Aktarımı	10	%11			

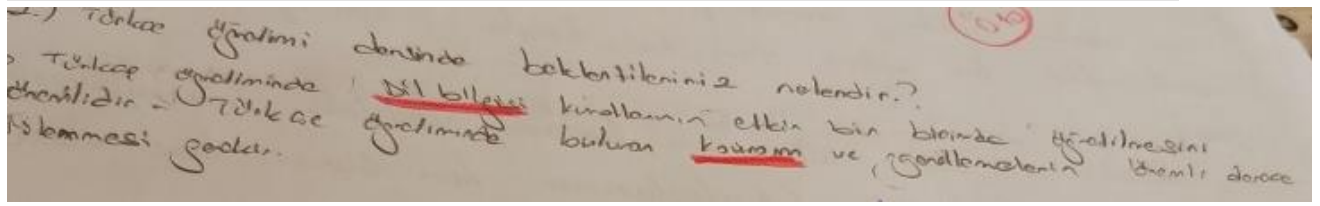
Tablo 5'e bakıldığında Türkçe öğretimi dersini almayan sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe öğretimi dersinden beklentileri frekans ve yüzdeleri ile gösterilmiştir. Tabloda da görüldüğü gibi Türkçe öğretimi dersinden toplamda 29 beklenti oluşturulmuştur. Türkçe öğretimi dersini almayan adaylarda en fazla görülen beklenti Türkçe dersine yönelik bilgi aktarımı yapılması konusundadır. Bunun dışında eksiksiz öğrenme, donanımlı olma, etkili anlatım, kavramak, diksiyon, sevdirmek beklentileri fazlaca görülmektedir. Doğrudan alıntı örnekleri:

1- Türkçe öğretimi dersinden beklentim; ilköğül seviyesine uygun öğretimi öğrenmek, koruları eksiksiz olarak göstereceğim sınıfta seviyesine uygun derecede işlemek isterim.

(Ö14)

1- Bu dersin işleyişi ile ilgili beklentileriniz nelerdir?
Türkçe dersini anlamayı ve anlatmayı daha iyi kavrayan çoğumu düşündüyorum.

(Ö52)

(Ö10)

Tablo 6. Türkçe Öğretimi Dersi Almayan Sınıf Öğretmeni Adaylarının Türkçe Dersinden Beklenti Kategorileri

Temalar	Kodlar	Kod Sayısı	Kod Frekansı	Tema Yüzdesi
Öğrenmeye Dönük Beklentiler	Kavram Öğrenme (F:1)	7	30	%33
	Eksiksiz Öğrenme (F:7)			
	Kavramak (F:6)			
	Bilgi Aktarımı (F:10)			
	Konu Süresi (F:1)			
	Alan Bilgisi (F:2)			
	Mesleki Bilgi (F:3)			
Dilsel Beklentiler	Diksiyon (F:6)	7	19	%21
	İfade Etmek (F:2)			
	İletişim (F:1)			
	Hitap (F:2)			
	Kelime Dağarcığı (F:1)			
	Türkçeyi Doğru Kullanma (F:3)			
	Grammer (F:4)			
Anlatıma Dönük Beklentiler	Etkili Anlatım (F:6)	5	16	%18
	Öğrenci Düzeyi (F:2)			
	Davranış Şekli (F:2)			
	Uygulanabilirlik (F:2)			
	Verimli (F:4)			
Mesleki Beklentiler	Hakim Olmak (F:2)	5	12	%14
	Donanımlı Olmak (F:7)			
	Yetişmek (F:1)			
	Kültürlü Olmak (F:1)			
	Farklı Bakış Açısı (F:1)			
Duygusal Beklentiler	Zevkle Gitmek (F:1)	5	12	%14
	Sevdirmek (F:6)			
	Emin Olmak (F:1)			
	Sıkılmamak (F:1)			
	Zorlanmamak (F:3)			

Tablo 6'ya bakıldığında Türkçe öğretimi dersini almamış olan sınıf öğretmeni adaylarının beklenti kodları beş tema da ele alınmıştır. Bu temalar sırayla “Öğrenmeye Dönük Beklentiler”, “Dilsel Beklentiler”, “Anlatıma Dönük Beklentiler”, “Mesleki Beklentiler”, “Duygusal Beklentiler” şeklinde belirlenmiştir. Öğrencilerin en fazla “Öğrenmeye Dönük Beklentiler” temasını oluşturdukları görülmüştür.

Tablo 7. Türkçe Öğretimi Dersini Alan Sınıf Öğretmeni Adaylarının Türkçe Dersinin İşlenişine Yönelik Önerileri

<i>Oluşturulan kodlar</i>	<i>Toplam Frekans</i>	<i>Toplam Yüzde</i>	<i>Oluşturulan kodlar</i>	<i>Toplam Frekans</i>	<i>Toplam Yüzde</i>
1. Sunum	16	%16	17. Sorunlar Üzerine Durulması	2	%2
2. Örnek Ders Anlatımı(Öğretim Elemanı)	12	%12	18. Telafi Dersin Yapılmaması	2	%2
3. Uygulamalı	7	%7	19. Drama	1	%1
4. Öğretim Odaklı	7	%7	20. Örnek Olay	1	%1
5. Etkinlik	6	%6	21. Kazanımların Oyunlaştırılması	1	%1
6. Materyal	5	%5	22. Verimli	1	%1
7. Öğrenci Aktif	5	%5	23. Anlaşılır	1	%1
8. Eğlenceli	4	%4	24. Sıkıcı	1	%1
9. Okuma Faaliyeti	4	%4	25. Öğrenciyi Zorlaması	1	%1
10. Örnek Sunum	4	%4	26. Sözcük Dağarcığı	1	%1
11. İlgi Çekici	3	%3	27. Bilgilerin Ölçülmesi	1	%1
12. Teorik	3	%3	28. Müfradata Uyulması	1	%1
13. Gerçekçi	2	%2	29. Samimi Anlatım	1	%1
14. Dönüt	2	%2	30. Birey Odaklı	1	%1
15. El Yazısının Olmaması	2	%2	31. Araştırma-Sorgulama	1	%1
16. Çocuk Kitaplarının İncelenmesi	2	%2			

Tablo 7'ye bakıldığında Türkçe dersini alan sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe dersinin işlenişine yönelik önerileri frekans ve yüzdeleri ile gösterilmiştir. Tabloda da görüldüğü gibi öğrenciler Türkçe dersinin işlenişine yönelik 31 öneride bulunmuşlardır. Türkçe dersinin işlenişine yönelik oluşturulan en fazla öneri sunum ve öğretim elemanı tarafından örnek ders anlatımı üzerine yapılmıştır. Bunun dışında Türkçe dersinin işlenişine yönelik uygulamalı, öğretim odaklı ve etkinlik yapılarak işlenmesi önerileri fazlaca görülmektedir. Doğrudan alıntı örnekleri:

Türkçe dersi kapsamında metin işleme bölümlerinin alt başlıkları karıştırılması, yüksek ihtimal olduğu için uygulama kısmı daha çok zaman ayrılabilir. Bu bölümler üzerinde daha ayrıntılı durulmalı.

(Ö3)

2) Türkçe öğretimi dersine önerileriniz nelerdir?
 1 yarıyıldan fazla dıması öneririm. Dersler sunum olarak hazırlanmalı, böylece öğretmenin dersi nasıl anlatacağını anlatabiliriz.

(Ö23)

Gerçekten öğretim yapılmasını istiyorum. Türkçe öğretiminin gerçekten Türkçeyi nasıl öğreteceğimizi hakkında bilgi vermesini. Bu konuda bizi etkili bir öğretmen dersle yetistirmesini istiyorum. Diğer derslerde bese, öğlenat için dilimizi etkili ve güzel bir şekilde kullanmalıyız eğitim bunu bize öğretecek şekilde olmalı.

(Ö14)

Tablo 8. Türkçe Öğretimi Dersini Alan Sınıf Öğretmeni Adaylarının Türkçe Dersinin İşlenişine Yönelik Öneri Kategorileri

Temalar	Kodlar	Kod Sayısı	Kod Frekansı	Tema Yüzdesi
Anlatıma Yönelik Öneriler	Samimi Anlatım (F:1)	10	43	%43
	Örnek Ders Anlatımı(Öğretim Elemanı) (F:12)			
	Örnek Sunum (F:4)			
	Öğrenci Aktif (F:5)			
	Telafi Dersin Yapılmaması (F:2)			
	Teorik (F:3)			
	Uygulamalı (F:7)			
	Birey Odaklı (F:1)			
	Öğretim Odaklı (F:7)			
	Araştırma-Sorgulama (F:1)			
Görselliğe Yönelik Öneriler	Sunum (F:16)	6	30	%30
	Materyal (F:5)			
	Drama (F:1)			
	Etkinlik (F:6)			
	Örnek Olay (F:1)			
	Kazanımların Oyunlaştırılması (F:1)			
Bireysel Niteliği Artıracak Öneriler	Sözcük Dağarcığı (F:1)	8	15	%15
	Okuma Faaliyeti (F:4)			
	Dönüt (F:2)			
	Bilgilerin Ölçülmesi (F:1)			
	El Yazısının Olmaması (F:2)			
	Çocuk Kitaplarının İncelenmesi F: (2)			
	Müfradata Uyulması (F:1)			
	Sorunlar Üzerine Durulması (F:2)			
	İlgi Çekici (F:3)			
	Eğlenceli (F:4)			
Ders Ortamına Yönelik Öneriler	Gerçekçi (F:2)	7	13	%13
	Verimli (F:1)			
	Anlaşılır (F:1)			
	Sıkıcı (F:1)			
	Öğrenciyi Zorlaması (F:1)			

Tablo 8’de Türkçe Öğretimi dersini alan sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe dersinin işlenişine yönelik önerileri dört tema da ele alınmıştır. Bu temalar sırasıyla “Anlatıma Yönelik Öneriler” “Görselliğe Yönelik Öneriler”, “Bireysel Niteliği Artıracak Öneriler”, “Ders Ortamına Yönelik Öneriler” şeklinde belirlenmiştir. Öğrencilerin Türkçe dersinin işlenişine yönelik en fazla Anlatıma Yönelik Önerilerde bulundukları görülmüştür.

Tablo 9. Türkçe Öğretimi Dersini Almayan Sınıf Öğretmeni Adaylarının Türkçe Dersinin İşlenişine Yönelik Önerileri

Oluşturulan kodlar	Toplam Frekans	Toplam Yüzde	Oluşturulan kodlar	Toplam Frekans	Toplam Yüzde
1. Materyal	17	%13	17. Yaratıcı Drama	2	%2
2. Oyun	13	%10	18. Baskıcı	2	%2
3. Sunum	11	%8	19. Seviyeye Uygun	2	%2
4. Eğlenceli	11	%8	20. Yazı yazma	2	%2
5. Ödev	9	%7	21. Yöntem-Teknik	2	%2
6. Uygulama	9	%7	22. Sade	2	%2
7. Etkinlik	7	%5	23. Video	2	%2
8. Teorik Bilgi	6	%4	24. Kaliteli	1	%0.7
9. Öğretmen Anlatımı	6	%4	25. Renkli	1	%0.7
10. Aktif	5	%4	26. Rekabet	1	%0.7
11. Öğrenci Anlatımı	5	%4	27. Eleştirel	1	%0.7
12. Düz Anlatım	4	%3	28. Gergin	1	%0.7
13. İlgi Çekici	3	%2	29. Görev	1	%0.7
14. Sıkıcı	3	%2	30. Pratik	1	%0.7
15. Anlaşılır	3	%2	31. Konu Anlatım	1	%0.7
16. Somutlaştırma	2	%2	32. Özgün Anlatım	1	%0.7

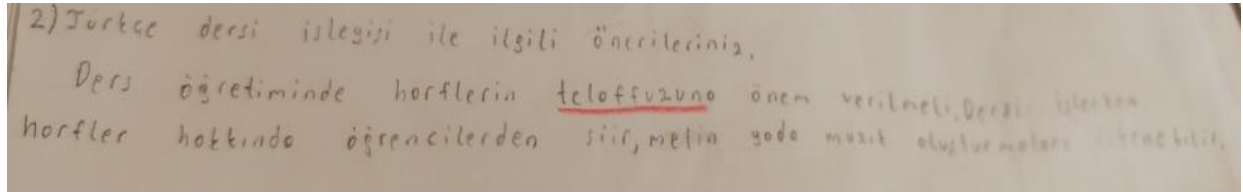
Tablo 9'a bakıldığında Türkçe Öğretimi dersini almayan sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe dersinin işlenişine yönelik önerileri frekans ve yüzdeleri ile gösterilmiştir. Tabloda da görüldüğü gibi öğrenciler Türkçe dersinin işlenişine yönelik 32 öneride bulunmuşlardır. Türkçe dersinin işlenişine yönelik oluşturulan en fazla öneri materyal kullanımı ve oyun üzerine yapılmıştır. Bunun dışında Türkçe dersinin işlenişine yönelik sunum, eğlenceli, ödev ve uygulama yapılarak işlenmesi önerileri fazlaca görülmektedir. Doğrudan alıntı örnekleri:

2- Türkçe öğretimi dersiyse ilgili önerilerim: dersin işleyişinin daha yavaş daha olasılır olmasını isterdim. Şimdiki zamanın türkçesinde çok daha sade, daha doğru bir türkçe öğretilmelidir. Çünkü çocukların ilköğretilde aldığı bu dersler onların beğenileri boyunca yavaş yavaş olacaktır.

(Ö14)

21 Türkçe öğretimi dersi işleyişine ilgili önerileriniz nelerdir?
- Türkçe dersinin konularını önce dersime giren öğretmen ve daha sonra bir (her konu için 3-4 öğrenci) anlatarak şekilde ders işlenilir. Fakat bu 3-4 öğrenci arasında dersi daha iyi anlatan öğrenci seçildikten sonra diğer öğrenciler dersi daha iyi anlatmak için daha gösterilebilir. Böyle dersi daha iyi anlatan öğrenci yoktur. Dersi diğer öğrencilere göre daha iyi anlatan öğrenci vardır.

(Ö39)

(Ö56)

Tablo 10. Türkçe Dersi Almayan Sınıf Öğretmeni Adaylarının Türkçe Dersinin İşlenişine Yönelik Öneri Kategorileri

Temalar	Kodlar	Kod Sayısı	Kod Frekansı	Tema Yüzdesi
Görsellik	Etkinlik (F:7)	7	54	%39
	Materyal (F:17)			
	Oyun (F:13)			
	Video (F:2)			
	Sunum (F:11)			
	Somutlaştırma (F:2)			
	Yaratıcı Drama (F:2)			
Kavramaya Yönelik Öneriler	Görev (F:1)	8	35	%26
	Ödev (F:9)			
	Seviyeye Uygun (F:2)			
	Aktif (F:5)			
	Pratik (F:1)			
	Yazı Yazma (F:2)			
	Teorik Bilgi (F:6)			
Ders Ortamı	Uygulama (F:9)	9	24	%18
	İlgi Çekici (F:3)			
	Eğlenceli (F:11)			
	Kaliteli (F:1)			
	Renkli (F:1)			
	Rekabet (F:1)			
	Eleştirel (F:1)			
Anlatıma Yönelik Öneriler	Sıkıcı (F:3)	8	24	%18
	Gergin (F:1)			
	Baskıcı (F:2)			
	Düz Anlatım (F:4)			
	Konu Anlatım (F:1)			
	Özgün Anlatım (F:1)			
	Öğrenci (F:5)			
	Öğretmen (F:6)			
	Yöntem-Teknik (F:2)			
	Sade (F:2)			
	Anlaşılır (F:3)			

Tablo 10’da Türkçe dersini almayan sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe dersinin işlenişine yönelik önerileri dört tema da ele alınmıştır. Bu temalar sırayla “Görsellik”, “Kavramaya Yönelik Öneriler”, “Ders Ortamı”, “Anlatıma Yönelik Öneriler” şeklinde belirlenmiştir. Öğrencilerin Türkçe dersinin işlenişine yönelik en fazla “Görselliğe Yönelik” Önerilerde bulundukları görülmüştür.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Yapılan araştırma sonuçları amaçlar doğrultusunda sıra ile aşağıda belirtilmiştir:

Türkçe öğretimi dersini alan sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe öğretimi dersinin işleyişine yönelik beklentileri hakkında toplamda 29 kod oluşmuştur. Türkçe dersini alan adaylarda en fazla görülen beklenti Türkçe dersinin öğrencileri öğretmenliğe hazırlaması beklentisidir. Bunun dışında Dilbilgisi ağırlıklı olması, adil puan verilmesi, ders saatinin artırılması, eksikliklerin tamamlanması beklentileri fazlaca görülmektedir. Bunun yanında **Türkçe öğretimi dersini alan olan sınıf öğretmeni adaylarının beklenti kodları dört tema da** ele alınmıştır. Bu temalar “Mesleki-Öz Yeterlilik Alanında Beklentiler”, “Ders Konularının Ağırlığına Yönelik Beklentiler”, “Öğretme Becerisi Kazanmaya Yönelik Beklentiler”, “Dersin Öğrenme Koşullarına Yönelik Beklentiler” şeklinde belirlenmiştir. Öğrencilerin en fazla Mesleki-Öz Yeterlilik Alanında gelişim sağlamaya yönelik beklentiler oluşturdıkları görülmüştür.

Türkçe öğretimi dersini alan sınıf öğretmeni adayları Türkçe dersinin işlenişine yönelik 31 öneride bulunmuşlardır. Türkçe dersinin işlenişine yönelik oluşturulan en fazla öneri sunum ve öğretim elemanı tarafından örnek ders anlatımı üzerine yapılmıştır. Bunun dışında Türkçe dersinin işlenişine yönelik uygulamalı, öğretim odaklı ve etkinlik yapılarak işlenmesi önerileri fazlaca görülmektedir. Bununla birlikte **Türkçe öğretimi dersini alan sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe dersinin işlenişine yönelik önerileri dört tema da** ele alınmıştır. Bu temalar “Görselliğe Yönelik Öneriler”, “Ders Ortamına Yönelik Öneriler”, “Bireysel Niteliği Artıracak Öneriler”, “Anlatıma Yönelik Öneriler” şeklinde belirlenmiştir. Öğrencilerin Türkçe dersinin işlenişine yönelik en fazla Anlatıma Yönelik Önerilerde bulundukları görülmüştür.

Türkçe öğretimi dersini almayan sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe dersinden toplamda 29 beklentileri oluşmuştur. Türkçe dersini almayan adaylarda en fazla görülen beklenti Türkçe dersine yönelik bilgi aktarımı yapılması konusundadır. Bunun dışında eksiksiz öğrenme, donanımlı olma, etkili anlatım, kavramak, diksiyon, sevdirmek beklentileri fazlaca görülmektedir. **Bunun yanında Türkçe öğretimi dersini almamış olan sınıf öğretmeni adaylarının beklenti kodları beş tema da** ele alınmıştır. Bu temalar “Duygusal Beklentiler”, “Dilsel Beklentiler”, “Mesleki Beklentiler”, “Öğrenmeye Dönük Beklentiler”, “Anlatıma Dönük Beklentiler” şeklinde belirlenmiştir. Öğrencilerin en fazla Öğrenmeye Dönük Beklentiler oluşturdıkları görülmüştür.

Türkçe öğretimi dersini almayan sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe dersinin işlenişine yönelik önerileri 32 öneride bulunmuşlardır. Türkçe dersinin işlenişine yönelik oluşturulan en fazla öneri materyal kullanımı ve oyun üzerine yapılmıştır. Bunun dışında Türkçe dersinin işlenişine yönelik sunum, eğlenceli, ödev ve uygulama yapılarak işlenmesi önerileri fazlaca görülmektedir. Bunların yanı sıra **Türkçe öğretimi dersini almayan sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe dersinin işlenişine yönelik önerileri dört tema da** ele alınmıştır. Bu temalar “Görsellik”, “Ders Ortamı”, “Kavramaya Yönelik Öneriler”, “Anlatıma Yönelik Öneriler” şeklinde belirlenmiştir. Öğrencilerin Türkçe dersinin işlenişine yönelik en fazla Görselliğe Yönelik Önerilerde bulundukları görülmüştür.

Günümüzde öğretmen eğitimi programları, öğretmen adaylarının bilgiyi etkin bir biçimde yapılandırmalarını hedeflemektedir. Ancak hizmet öncesi öğretmen eğitiminde öğretmen adaylarına sunulan bilgilerin çoğu, uygulamalı bir öğrenme ortamı sağlanmadığı için yetersiz kalmakta ve öğretmen eğitimi programlarından beklenen işlevler tam olarak yerine getirilememektedir. Bu bağlamda öğretmen yetiştirme programlarında gerçekleştirilen uygulamalı etkinlikler, öğretme öğrenme sürecinde programın işlerliğini artırma bakımından işlevsellik kazanmaktadır (Karadağ ve Akkaya, 2013: 40). Anılan ve Kılıç (2013) çalışmalarında Türkçe dersi programındaki aşamalara hakim olunmasını, dersin işlevselliğini dile getirmişlerdir. Aynı şekilde Özgen ve Çelik (2008), Başçı ve Gündoğdu (2011) da araştırmalarında sınıf öğretmeni adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinde aldıkları bazı derslerin işlevselliğine yönelik olması ile elde edilen sonuçlarla örtüşmektedir. Aşkın

ve Demirel (2012) “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Türkçe Öğretimi Yeterliliklerine İlişkin Görüşleri” adlı tez çalışmasında dersin uygulama boyutundaki eksikliklerinin giderilmesini dile getirmişlerdir.

Konu ile ilgili çalışmalardan; Kırmızı ve Akkaya (2009) yaptıkları “Türkçe Öğretimi Programında Yaşanan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri” adlı çalışma 50 ve ilkököl dördüncü ve beşinci sınıf öğretmeniyle gerçekleştirilmiş ve elde edilen sonuçlara göre öğretmenler etkinlikler, materyal kullanımı, Türkçe öğretiminin beceri alanları, hizmet içi eğitime yönelik olarak sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bunların yanında çalışmasında “Türkçe Öğretimi Dersinin İşlenişine İlişkin Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Görüşleri”ni ele alan Taşkaya’nın (2014) araştırma sonuçlarında yapılan bu çalışma ile paralellik gösteren bulgular vardır. Buna göre; çalışmada, “Türkçe Öğretimi” dersinin mikro öğretim yöntemi ile yürütülmesi gerektiği, mikro öğretimin yararlı olduğu, bunun yanı sıra derste teorik bilginin de daha fazla verilmesinin yararlı olacağı, “Türkçe Öğretimi” dersinin işlenmesi sırasında ise çok fazla sorunla karşılaşmadığı, karşılaşılan sorunların ise daha çok kamera çekiminin yapılmasının heyecana yol açmasından, zaman kısıtlı olmasından kaynaklandığı ve bu dersin süresinin iki döneme çıkarılması da önerilmiştir. Anılan ve Kılıç (2013) “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Türkçe Öğretimi Dersine ve Türkçe Öğretimi Konusundaki Yeterliliklerine İlişkin Görüşleri” başlıklı çalışmalarını nitel yöntemle Türkçe öğretimi dersini almış 103 sınıf öğretmeni adayı ile gerçekleştirmişlerdir. Araştırma bulgularına göre öğretmen adayları; Türkçe öğretimi dersini işlevsel bulduklarını, Türkçe öğretimi yaparken dil bilgisi konularının öğretiminde zorlanabileceklerini ve Türkçe öğretimi konusunda kendilerini yeterli gördüklerini dile getirmişlerdir. Görüldüğü gibi araştırma bulguları bu noktalarda, yapılan çalışma ile örtüşmektedir. Aşkın ve Demirel (2012) çalışmalarında sınıf öğretmeni adaylarının kendilerini Türkçe öğretimi konusunda “yeterli” gördüklerini, sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe öğretimi yeterliklerine ilişkin görüşlerinde kız öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık olduğu, ayrıca, sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe öğretimi yeterliklerine ilişkin görüşleri ile mezun oldukları lise turu arasında, Anadolu Öğretmen Liselerinden mezun olan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık olduğu ve sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe öğretimi yeterliklerine ilişkin görüşleri ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulgusunu ve dersin daha eğlenceli yapılması bulgusunu da elde etmişlerdir. Benzer şekilde Çakmak (2010) da çalışmasında farklı yöntem ve tekniklerin kullanılması bulgusuna ulaşmıştır. Demir (2013) çalışmasında öğrencilerin aktif katılımının daha olumlu sonuçlar verdiğini ortaya koymuştur. Taşkaya (2014) da yine benzer şekilde dersin sıkıcı olmaması bulgusuna ulaşmıştır.

Babayiğit (2017) çalışmasında “İlköğöl Birinci Sınıf Türkçe Dersinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerilerini” araştırmış ve öğrenci yaşının düşüklüğü, okulun ve sınıfın fiziksel yetersizliği, veli ilgisizliği, öğrenciden kaynaklanan sorunlar, veli tarafından harfin sesinin değil adının öğretilmesi gibi sorunların olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Coşkun, Balcı ve Arısoy’un (2010) çalışma içeriği “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Türkçe Dersleri İçin Oluşturdukları Hazırlık ve Anlama Çalışmalarının Değerlendirilmesi” şeklinde biraz daha farklı olsa da bulgular arasında birinci öğretim öğrencilerinin ikinci öğretim öğrencilerine göre daha fazla etkinlik hazırladıkları, hazırlanan etkinlik sayısında cinsiyete göre anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Demir (2013) çalışmasında sınıf öğretmeni adaylarının “Türkçe Öğretimi” dersi kapsamında proje tabanlı öğrenmeye örnek çalışmalar hazırlatılmıştır. Yapılan uygulamalarda öğrenci merkezli yürütülen derslerin öğrenme sürecinde daha etkili olduğu ve öğrencilerin grupta birlikte daha yaratıcı projeler ortaya çıkardıkları, yüksek öğretimde öğrenim gören öğrencilerin tamamına zaman zaman projeler yaptırılarak, onların öğrenim sürecine aktif katılımının sağlanmasının, kalıcı öğrenmeler oluşturmaları açısından sıklıkla uygulanması gerektiği önerilmiştir. Ayrıca Keklik (2013) de çalışmasında teori ile birlikte uygulamanın da olması gerektiği Türkçe programında uygulamanın yetersiz olduğunu dile getirmiştir. Bulut (2014) da yaptığı çalışmada beyin temelli öğrenmenin Türkçe derslerinde kullanılmasında anlama ve algılama düzeylerinde

olumlu etki yarattığını dile getirmiştir. Görüldüğü üzere bu çalışmada da çalışmanın tema ve kod bulgularıyla örtüşen etkin katılımların istendiği sonuçlar çıkmıştır. Karasakaloğlu ve Saracaloğlu (2009) çalışmalarında kız öğrenciler Türkçe dil ve anlatım / dilbilgisi becerilerini geliştirmeyi amaçlayan derslerde erkek öğrencilerden daha başarılı olduklarını, sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe ile ilgili derslerdeki başarı ortalamaları Türkçe tutumu ve akademik benlik tasarımı birlikte başarıdaki toplam değişkenliğin % 20'sini açıkladığını ve yalnızca akademik benlik tasarımının Türkçe dersleri başarısı üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu sonucu dikkat çekmiştir. Karadüz (2010) çalışmasında birçok duyuşsal unsurla birlikte, öğretimdeki yaklaşımlar öğretmen adaylarının dinleme becerilerini sınırlandırdığı Türkçe ve sınıf öğretmeni adayları öğrenme ortamlarında çoklu ve zengin dinleme stratejilerini kullanmadıkları bulgusunu elde etmiştir. Bu noktada ise öğretmen adaylarını yönlendirici ve güdüleyici ders işlenişine yönelik etkinlikler ders düzeyinde tasarlanabilir.

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda Türkçe öğretimi kapsamında sınıf öğretmeni yetiştirme sürecine ve sonraki araştırmalara yönelik öneriler şunlardır:

Türkçe öğretimi dersi için dersi alan ve almayan bütün öğretmen adaylarının dersin işleyişi ile ilgili ortak beklentileri öğretmenliğe daha hazır hale gelmek istemeleridir. Bu beklentiye cevap vermek için öğretim elemanları ilkökul Türkçe dersi program ve kazanımlarına daha fazla hakim olarak daha işlevsel ders ortamı oluşturabilirler.

Sınıf öğretmeni adayları (dersi alan ve almayan) dersle ilgili eksikliklerinin tamamlanmasını beklemektedirler. Derse giren ilgili öğretim üyeleri bu bilinci taşıyarak zaman zaman öğrencilerin de görüşlerini alarak eksiklik duydukları konularda onların bu noktalarını tamamlayabilmelidir.

Dersi alan ve almayan öğretmen adaylarının ortak beklentileri yine dilbilgisi konularının daha detaylı işlenmesi ve Türkçeyi doğru kullanma becerisinin geliştirilmesi yönündedir. Öğretim elemanları bunu göz önüne alarak genel olarak dilbilgisi konularını da işleyerek öğrencilerin Türkçeyi doğru kullanmalarının üzerinde durarak dersleri işleyebilir. Bunun için gerekli araç gereçlerden faydalanılmalıdır.

Dersi alan ve almayan gruptaki öğrencilerin çoğunluğu dersin sıkıcı olmamasını istemektedir. Bu yüzden öğretim elemanı dersi tek tip değil de düz anlatım, materyal tanıtma, drama, beyin fırtınası, oyun...vs gibi yöntemleri de kullanarak çeşitli aşamalarla zenginleştirerek sıkıcılık azaltılabilir. Dersi alan öğrenciler sunum üzerinden anlatımı çok faydalı görmemektedirler. O yüzden sadece sunum odaklı ders işlemek doğru olmayacaktır.

Ders ortamı açısından daha zengin ve ilgi çekici ortamın oluşturulması sağlanabilir.

Dersi alan ve almayan her iki gruptaki öğrenciler de dersin yükünün büyük kısmının öğretim elemanı tarafından yapılması gerektiği yönünde görüş bildirilmiştir.

Dersin daha faydalı olabilmesi için teorik ve uygulamanın dengeli ve birlikte yürütülmesi sağlanabilir.

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda Türkçe öğretimi kapsamında sınıf öğretmeni yetiştirme sürecine ve sonraki araştırmalara yönelik öneriler şunlardır:

Türkçe öğretimi dersi ile ilgili lisans düzeyinde nicel araştırma yöntemlerinin benimsendiği araştırmalar da yapılabilir.

Öğretmen adaylarının dışında öğretim üyeleriyle ilgili de bir başka araştırma yapılabilir.

Türkçe dersiyle ilgili ilkökul öğrencileriyle ve ilkökul öğretmenleriyle ilgili araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Acar, F.E. (2010). Sınıf öğretmenliği programından mezun olan öğretmenlerin Türkçe dersine ilişkin yeterliliklerinin değerlendirilmesi. *Türk eğitim bilimleri dergisi*, 8(1), 89-115.
- Aksan, D.(2003). *Türkçenin gücü* (6. Baskı). Ankara: Bilgi Yayınları.
- Anılan, H., & Kılıç, Z. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe öğretimi dersine ve Türkçe öğretimi konusundaki yeterliliklerine ilişkin görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (13), 1-48.
- Aşkın, İ. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe öğretimi yeterliliklerine ilişkin görüşleri. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aşkın, İ., & Demirel, M. (2012). Sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe öğretimi yeterliklerine ilişkin görüşleri. *Eğitim ve öğretim araştırmaları dergisi*, cilt:1 Sayı:3 ss:178-189
- Babayiğit, Ö. (2017). İlkokul birinci sınıf Türkçe dersinde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar dergisi*, Cilt:2, Sayı:1, 34-42.
- Başçı, Z. & Gündoğdu, K. (2011). Öğretmen adaylarının drama dersine ilişkin tutumları ve görüşleri: Atatürk üniversitesi örneği. *İlköğretim Online*, 10(2): 454-467.<http://ilkogretim-online.org.tr> adresinden 10 Ekim 2012 tarihinde alınmıştır.
- Bulut, M. (2014). Beyin temelli öğrenme yaklaşımının Türkçe öğretimine etkisi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/3 Winter*, 293-309, www.turkishstudies.net, Ankara, Turkey.
- Cemiloğlu, M. (2005). *Türkçe öğretimi* (5. Baskı). Bursa: Alfa Aktüel Yayınları.
- Çakmak, G. (2010). İlköğretim birinci kademe Türkçe öğretim programının öğrencilerin yaratıcı düşüncelerini geliştirmeye etkisine yönelik öğretmen görüşleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Coşkun, E., Balcı, A., & Arısoy, A. M. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe dersleri için oluşturdukları hazırlık ve anlama çalışmalarının değerlendirilmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 9(2).
- Çelebi, M. D. (2006). Türkiye’de Ana Dil Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 285-307.
- Demir, T. (2013) Türkçe öğretimi dersinde proje tabanlı öğrenme yaklaşımı, *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 53-76.
- Demir, C., Yapıcı, M. (2007). Ana dili olarak Türkçenin öğretimi ve sorunları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (2), 177-192.
- Durmuş, M. (2009). Türk dili el kitabı. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Erdem, A.R. ve Gözükcük, M. (2013). İlköğretim 3. 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin türkçe dersine yönelik motivasyonları ve tutumları arasındaki ilişki. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3(2), 13-24.
- Erdoğan, T. Gök, B. (2008). Türkçenin anadili olarak öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve bu sorunların giderilmesine yönelik öneriler. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(36), 1-16.
- Kaplan, M. (2012). Kültür ve dil (29. Baskı). İstanbul: Dergah Yayınları.

- Karadağ, R., Akkaya, A. (2013). İlk okuma yazma öğretimi dersinde mikro öğretim uygulamalarına ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 39-59.
- Karadüz, A. (2010). Türkçe ve sınıf öğretmeni adaylarının dinleme stratejilerinin değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29(2), 39-55.
- Karakaya, İ., Ülper, H. (2011). Yazma kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi ve yazma kaygısının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11 (2), 691-707.
- Karasakaloğlu, N., & Saracaloğlu, A. S. (2009). Sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe derslerine yönelik tutumları, akademik benlik tasarımları ile başarıları arasındaki ilişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1).
- Keklik, S. (2013). Yeni eğitim sistemi (4+4+4) değişikliği kapsamında türkçe öğretmenliği lisans programının incelenmesi ve öneriler. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/1 Winter, 1911-1930*, www.turkishstudies.net, Ankara, Turkey
- Kırmızı, F. S., & Akkaya, N. (2009). Türkçe öğretimi programında yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(25), 42-54.
- MEB (2017). Türkçe dersi öğretim programı (*İlkokul ve Ortaokul 1-8. Sınıflar*). Ankara
- Odacı, S. (Ed.) (2009). Üniversitelerde dil ve anlatım dil yazılı anlatım- sözlü anlatım- etkili iletişim. Konya: Palet Yayınları.
- Öz, M. F. (2006). Uygulamalı Türkçe öğretimi (3. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özgen, N. ve Çelik, C. (2008). Üniversite öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumlarının kümeleme analizi ile belirlenmesi (Siirt Eğitim Fakültesi Örneği). *Marmara Coğrafya Dergisi*, 17: 67-78.
- Sever, S. (1993). Türkçe öğretiminde uygulanan tam öğrenme kuramı ilkelerinin, öğrencilerin okuduğunu anlama ve yazılı anlatım becerilerindeki erişime etkisi. *Yayımlanmamış doktora tezi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Taşkaya, S. M. (2014). Türkçe öğretimi dersinin işlenişine ilişkin sınıf öğretmenliği öğrencilerinin görüşleri. *Journal of Language Academy*, 2(3), 319-336.
- Uçgun, D. (2016). Ortaokul öğrencilerinin okuma ve dinleme kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Dergisi*, 5(4), 1958-1970
- Yapıcı, Ş. (2004). Çocukta dil gelişimi. *İnsan Bilimleri Dergisi*, 1,(1), 1-17.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (7. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldız, M., Ceyhan, S. (2016). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okuma ve yazma kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(2), Winter, 1301-1316, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9370> ISSN: 1308-2140, Ankara-Turkey